

V Bruselu dne 26.10.2022
SWD(2022) 543 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE
SOUHRN ZPRÁVY O POSOUZENÍ DOPADŮ

Průvodní dokument k

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady,

kterou se mění směrnice 2000/60/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky, směrnice 2006/118/ES o ochraně podzemních vod před znečištěním a zhoršováním stavu a směrnice 2008/105/ES o normách environmentální kvality v oblasti vodní politiky

{COM(2022) 540 final} - {SEC(2022) 540 final} - {SWD(2022) 540 final}

SHRNUTÍ

Rámcová směrnice o vodě společně se směrnicí o normách environmentální kvality a směrnicí o podzemních vodách poskytuje rámec pro udržitelné řízení evropských útvarů povrchových a podzemních vod. Přestože je téměř 100 000 evropských útvarů povrchových vod a téměř 12 000 útvarů podzemních vod stále pod tlakem znečištění, jsou důležitým zdrojem pitné vody, zajišťují biologickou rozmanitost, jsou základním zdrojem pro zemědělství a průmysl, dopravním prostředkem a nepostradatelnou složkou výroby elektřiny a tepla.

Stávající právní předpisy uvádějí řadu znečišťujících látek a skupin látek, jakož i povolené koncentrace pro každou z nich, které musí členské státy na svém území dodržovat. Právní předpisy rovněž upravují monitorování (na téměř 150 000 lokalit v EU) a podávání zpráv o tom, zda jsou zjištěny znečišťující látky nad maximální koncentrací, či nikoli. Informují rovněž o opatřeních přijatých proti tomuto znečištění. V současné době právní předpisy EU obsahují 53 látek pro povrchové vody; jedná se především o pesticidy, průmyslové chemické látky a kovy. Pokud jde o podzemní vody, právní předpisy obsahují seznam dusičnanů a účinných látek v pesticidech.

Tato iniciativa řeší dva hlavní problémy:

1. Nedostatečnou **ochranu ekosystémů a lidského zdraví** před riziky, která představují všudypřítomné a/nebo nově se objevující znečišťující látky a jejich směsi. Tento seznam látek vzbuzujících obavy na úrovni EU je neúplný (nezahrnuje látky, které mají významné negativní účinky na životní prostředí a lidské zdraví) a zastaralý (zahrnuje látky, které již nejsou přítomny ve významném množství nebo mají nevyhovující normy kvality). Stávající zaměření na jednotlivé látky navíc nebere v úvahu kumulativní nebo kombinované účinky směsí a rámec v současné době nezohledňuje sezónní výkyvy v zatížení znečišťujícími látkami, například v případě pesticidů používaných zemědělci nebo v soukromých zahradách.
2. **Nedostatky v provádění:** existují příliš velké rozdíly mezi znečišťujícími látkami a normami kvality určenými na úrovni členských států, což vede k nesrovnatelným údajům. Správa údajů a podávání zpráv jsou zatěžující a nejsou přizpůsobeny digitálnímu potenciálu dnešních technologií a aktualizace seznamů znečišťujících látek ovlivňujících povrchové a podzemní vody prostřednictvím řádného legislativního postupu je příliš zdlouhavý postup.

Cílem přezkumu směrnice o normách environmentální kvality, směrnice o podzemních vodách a rámcové směrnice o vodě je významně modernizovat pravidla týkající se znečišťujících látek ve vodě a splnit tak cíl nulového znečištění v celkovém kontextu Zelené dohody pro Evropu. Iniciativa vychází z řady dalších iniciativ Zelené dohody pro Evropu, jako je snížení používání pesticidů a antimikrobiálních látek v zemědělství a akvakultuře, revize směrnice o čištění městských odpadních vod s cílem řešit mikroskopické znečišťující látky atd., a je s nimi propojena a prostřednictvím Strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek byla provedena revize politiky EU v oblasti chemických látek.

Předkládá se balíček upřednostňovaných možností politiky a dílčích možností, který se zabývá dvěma hlavními problémy.

Nedostatečná ochrana:

- pokud jde o povrchové vody:
 - doplnění 24 jednotlivých látek na seznam prioritních látek: pesticidy, léčivé přípravky a průmyslové chemické látky, jakož i skupina 24 per- a polyfluoroalkylových látek (PFAS),
 - změna normy environmentální kvality (NEK) pro 16 látek: přísnější ve 14 případech a méně přísné ve dvou případech,
 - vypracování metodiky pro měření a monitorování mikroplastů a genů antimikrobiální rezistence, v povrchových a podzemních vodách s cílem zařadit je do budoucna jako znečišťující látky,
 - odstranění 4 látek ze seznamu (3 pesticidy a 1 průmyslová chemická látka), neboť již nepředstavují hrozbu pro celou EU,
- pokud jde o podzemní vody:
 - doplnění skupiny 24 látek PFAS, dvou antibiotik a řady produktů rozkladu pesticidů do přílohy I (normy na úrovni EU),
 - doplnění jedné látky, léčivého přípravku, do přílohy II (kde členské státy musí zvážit stanovení vnitrostátní normy).

Nedostatky v provádění:

- zavést povinný „seznam sledovaných látek“ pro podzemní vody za účelem shromažďování spolehlivějších údajů o potenciálních znečišťujících látkách podzemních vod,
- upravit seznam sledovaných látek v povrchových vodách tak, aby zohledňoval sezónnost emisí,
- usnadnit budoucí úpravy seznamů znečišťujících látek prostřednictvím zjednodušeného legislativního procesu,
- harmonizovat normy pro znečišťující látky, které jsou relevantní na úrovni povodí,
- zavést mechanismus pro automatizované hlášení údajů, který umožní rychlejší a přímější přístup k údajům o kvalitě surové vody na úrovni členských států.

Vědecký základ této iniciativy byl vytvořen v rámci transparentního a inkluzivního postupu pod vedením Společného výzkumného střediska Komise a Generálního ředitelství pro životní prostředí a se zapojením členských států, zúčastněných stran, průmyslu a akademické obce. Vědecký výbor pro zdravotní, environmentální a vznikající rizika zajistil nezávislé vědecké prověření dotčených látek. Posouzení dopadů zahrnuje předběžná nebo konečná stanoviska ke každé z látek / skupin látek, která jsou v tuto chvíli k dispozici (říjen 2022). Mezní hodnoty pro látky, pro něž nejsou k dispozici žádná předběžná nebo konečná stanoviska, vycházejí z dokumentace, kterou Komise připravila pro Vědecký výbor pro zdravotní, environmentální a vznikající rizika. Mezní hodnoty pro tyto látky jsou v celém posouzení dopadů a návrhu označeny hranatými závorkami. Jakmile budou stanoviska doručena, budou hranaté závorky odstraněny.

Předpokládá se, že tato iniciativa bude mít pozitivní vliv na kvalitu vody v evropských útvarech povrchových a podzemních vod, jakož i environmentální, sociální a hospodářské přínosy. Očekává se proto, že bude mít přímý dopad na průmysl, zemědělství, distributory, společnosti zabývající se odpadními vodami, orgány členských států a občany.

Na úrovni EU nebylo možné kvantifikovat všechny dopady. Navíc vzhledem k tomu, že každý členský stát si může zvolit, která opatření provede, aby bylo dosaženo souladu s upřednostňovaným balíčkem politik, nelze náklady a přínosy komplexně vyčíslit a budou se výrazně lišit podle jednotlivých látek a podle jednotlivých vodních útvarů.

Je však zřejmé, že zařazení řady látek v povrchových a podzemních vodách na seznam nebo (v případě povrchových vod) změna jejich normy environmentální kvality bude mít (někdy významný) dopad na náklady. U povrchových vod se očekávají značné přímé náklady na přizpůsobení, například na doplnění seznamu o ibuprofen (lék proti bolesti a protizánětlivý přípravek), glyfosát (herbicid používaný v zemědělství a zahradnictví), PFAS (velká skupina chemických látek používaných například v kuchyňském náčiní, oděvech a nábytku, hasicích pěnách a výrobcích pro osobní péči) a bisfenol A (složka plastových obalů). Totéž platí pro změnu normy environmentální kvality pro PAU (chemické látky vznikající při spalování uhlí, plynu, ropy, potravin), rtuť (kov uvolňovaný hlavně při spalování uhlí a při těžbě zlata) a nikl (kov uvolňovaný při spalování uhlí a těžkého topného oleje). V souvislosti s podzemními vodami se očekávají nejvýznamnější náklady na PFAS spojené s omezením používání (např. v hasicích pěnách – až 390 milionů EUR/rok na náhradní použití) a nakládání s kontaminovaným pevným biologickým odpadem (až 755 milionů EUR ročně na spalování a 201 milionů EUR ročně na skládkování). Společnosti dodávající pitnou vodu a v konečném důsledku i daňoví poplatníci však budou mít prospěch z nižších nákladů na úpravu vody.

Je třeba poznamenat, že náklady a přínosy nelze spojovat pouze s touto iniciativou, neboť existuje několik dalších, které se týkají některých stejných znečišťujících látek, například směrnice o čištění městských odpadních vod, směrnice o pitné vodě, směrnice o průmyslových emisích, směrnice o udržitelném používání pesticidů a ohlášený zákaz všech látek PFAS s výjimkou nezbytných použití.

Možnosti digitalizace, administrativní racionalizace a lepšího řízení rizik, jejichž cílem je zajistit, aby monitorování a podávání zpráv byly přesnější a včasnější, jsou spojeny s omezenými jednorázovými administrativními náklady pro Evropskou komisi (pověřena vypracováním pokynů, metodik atd.), pro Evropskou agenturu pro životní prostředí (pověřena zlepšením přístupu k údajům o kvalitě vody) a pro Evropskou agenturu pro chemické látky (pověřena vědeckým posouzením rizika příslušných znečišťujících látek). U většiny posuzovaných úkolů jsou náklady výrazně nižší než 1 milion EUR. Očekává se, že náklady členských států spojené s monitorováním znečištění celkově vzrostou v důsledku zvýšeného počtu a odlišné povahy látek (např. mikroplastů), na něž se právní předpisy vztahují. Neočekává se však, že by tato částka v EU-27 překročila 15 milionů EUR ročně (odhadem tedy přibližně 0,33 až 0,55 milionu EUR ročně na členský stát). Tyto výdaje však Komisi a členským státům umožní přijmout v budoucnu cílenější opatření proti znečištění.

Toto posouzení dopadů dospělo k závěru, že celkově přínosy pro společnost značně převažují nad náklady. Přínosy zahrnují úspory nákladů na čištění vody a kalů, zdravější ekosystém a úspory nákladů na zdravotní péči. Stejně jako v případě znečištění ovzduší a půdy může mít významný dopad například expozice látkám narušujícím endokrinní činnost a látkám PFAS. Podle příkladu látek PFAS dosahují úspory vyplývající z toho, že při čištění vody není nutné použít reverzní osmózu, přibližně 9 miliard EUR ročně a úspory nákladů na zdravotní péči se odhadují na nejméně 52–84 miliard EUR ročně. Očekává se proto, že tato iniciativa bude mít

významný přínos pro společnost a životní prostředí, přičemž bude doplňovat další právní předpisy EU, které již existují nebo jsou plánovány v rámci Zelené dohody pro Evropu.

Stručně řečeno, iniciativa reviduje právní předpisy EU týkající se látek znečišťujících vodu s cílem sladit je se znečišťujícími látkami, které jsou relevantní dnes a budou relevantní v nadcházejících letech, ale také zvyšuje relevantnost, transparentnost a přizpůsobivost právních předpisů. Přispívá tak k celkovému úsilí o snížení znečištění na úroveň, které již nejsou škodlivé pro lidské zdraví a životní prostředí, v souladu s Akčním plánem EU pro nulové znečištění.